

Резултати от
Националното онлайн проучване
“ОБЩЕСТВОТО И ПЪРВАТА ПОМОЩ”

Андриан Георгиев, Марияна Манушева

Съдържание

Въведение	3
Основни резултати от проучването	4
Демография	6
Кардиопулмонална ресусцитация (КПР)	8
Автоматична външна дефибрилация (АВД)	11
Първа помощ (ПП)	12
Допълнителни казусни въпроси, свързани с оказването на ПП	19
Бихте ли се записали на курс по първа помощ?	20

Въведение

Нуждата от уменията за оказване на първа помощ е все по-належаща. Инциденти се случват често и вероятността да станем очевидци на такъв се повишава значително. Тъй като в България няма съвременна статистика за това, какво е отношението на обществото към темата за оказване на първа помощ, както и каква е степента и мащаба на обучените по съвременните насоки за първа помощ хора, екипът на Фондация "Първите три минути", изготви това проучване, за да научим повече по темата.

Продължителността на проучването е 5-7 минути и беше проведено в периода февруари-октомври 2019г. Разделено е в 5 секции, както следва:


1. **Демография**
2. **Кардиопулмонална ресусцитация (КПР)**
3. **Автоматичен външен дефибрилатор (АВД)**
4. **Първа помощ (ПП)**
5. **Три казусни въпроса, свързани с оказване на ПП в различни ситуации**

Всички, получени в анкетата, отговори са обработвани единствено и само като съвкупност от данни и не са разглеждани като индивидуални записи.

Фондация "Първите три минути" си запазва правото да разпространява и публикува резултатите от проучването, по начин, който смята за удачен за целите на популяризирането на съвременната първа помощ и употребата на автоматичния външен дефибрилатор.

Основни резултати от проучването

Секция	Изводи
 <p>Демография</p>	<ul style="list-style-type: none"> Период на провеждане: февруари-октомври 2019 г. Общ брой участници: 3334, от които 756 мъже и 2578 жени. Проучването обхваща всички 28 области на България, като първоначалната цел от достигане на минимум 15 човека от област беше изпълнена. По-голямата част от участниците в проучването са жени на възраст от 25 до 44 години, които живеят в София, България и имат висше образование, бакалавър или магистър.
 <p>Кардиопулмонална ресусцитация (КПР)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Близо половината от участниците са преминавали обучение по КПР, около 1/5 през последната 1 година. Над 98% от участниците смятат, че населението трябва да преминава обучения по КПР и биха отделили между 4 часа и 2 дни на всеки 2-3 години, за да се обучават. Повече от 86% от участниците биха извършили КПР на непознат при необходимост, като повечето знаят, че забавянето на КПР за човек със спряло сърце може да доведе до трайни увреждания в мозъка. Тези, които не биха предприели КПР на непознат най-често се притесняват от недостатъчната си подготовка.
 <p>Автоматична външна дефибрилация (АВД)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Близо 92% от участниците смятат, че поставянето на АВД на обществени места е важно. Повече от половината знаят какво представлява АВД и над 2/3 от тях биха използвали АВД в случай на необходимост.
 <p>Първа помощ (ПП)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Повече от 1/3 от запитаните са попадали в ситуация, в която се е налагало оказване на първа помощ и 76% от тях са го направили, водени от желанието да помогнат. Тези, които не са се намесили най-често са изпитвали несигурност в уменията си и са останали пасивни, докато други са действали. Най-голям брой хора са преминавали обучение по първа помощ веднъж в живота си в рамките на подготовката за кандидат шофьори

	<p>и над 70% смятат, че това ги е подготвило за действие в ситуацията, в която са попаднали.</p> <ul style="list-style-type: none">• Повечето от тези, които смятат, че курсовете по първа помощ не са ги подготвили адекватно за спешната ситуация, в която са изпадали, споделят, че това най-често е било поради малко практически упражнения и липсата на опресняване на знанията.• Като най-плашещи за изпълнение от участниците се очертават сърдечния масаж и изкуствено дишане, дефибрилация, спиране на силно кръвотечение, които са животоспасяващи мерки и от правилното им прилагане от свидетели на инцидента до идване на екип на СМП зависи оцеляването на пострадалия. Измежду изброените мерки, които хората не биха предприели, се появяват и изключително медицински манипулации, които не се прилагат от немедицински лица при оказване на първа помощ.
 <p>Допълнителни въпроси</p>	<ul style="list-style-type: none">• Отговорите на въпросите по конкретни ситуации за първа помощ показват, че по-голямата част от участници познават основните съвременни алгоритми за първа помощ, но комбинацията с отговори от секцията за мерки, които не биха изпълнили, показва нуждата от опресняване и затвърждаване на знанията за придобиване на увереност и сигурност при попадане в критична ситуация.• Близо половината от участниците биха се записали на курс по първа помощ, най-често, ако той е насочен към ежедневните рискове, семейството и децата и се провежда в близост в извънработно време и е безплатен или заплащен от работодателя.

Демография



3334

общ брой участници
в проучването

3162

или **94.8%** от
участниците

... са посочили, че живеят в
България

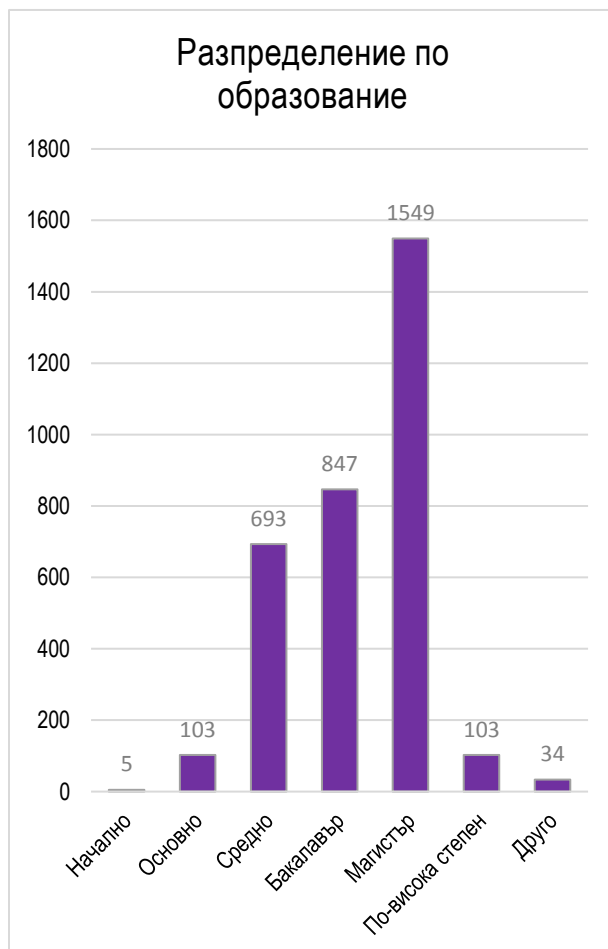
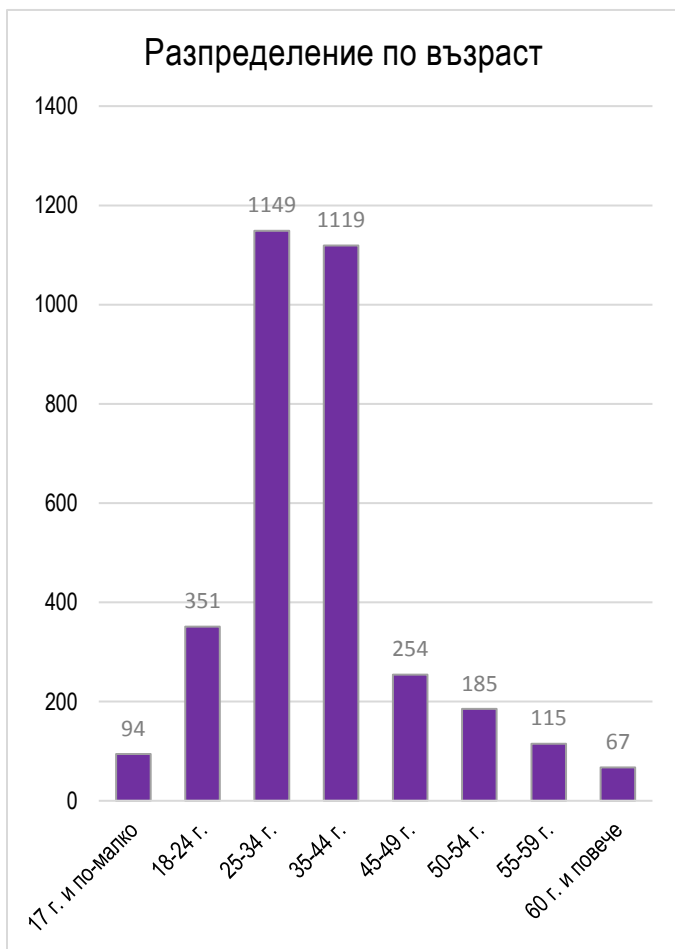
756 / 22.7%

мъже



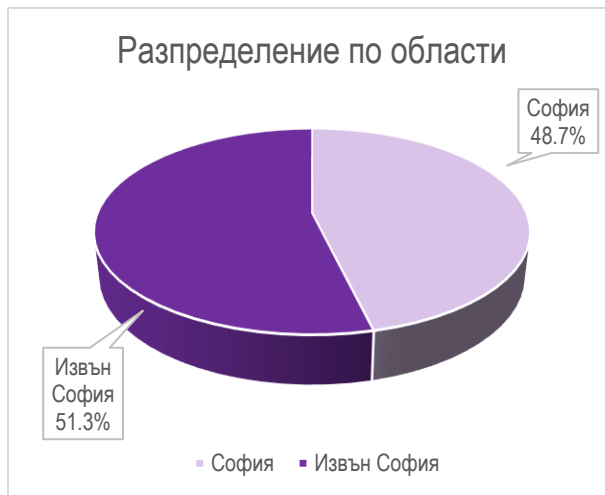
2578 / 77.3%

жени



Брой участници, разпределени по области (сортирани по низходящ ред)

1541	София град	48	Хасково
215	Варна	43	Кюстендил
210	Пловдив	39	Добрич
106	Бургас	39	Перник
96	Русе	36	Враца
82	Стара Загора	36	Габрово
75	Плевен	36	Разград
65	Благоевград	35	Сливен
65	Велико Търново	26	Търговище
55	Монтана	23	Видин
54	Софийска област	23	Ямбол
54	Шумен	21	Кърджали
53	Силистра	21	Смолян
48	Пазарджик	17	Ловеч



Проучването обхваща всички 28 области на България, като първоначалната цел от достигане на минимум 15 човека от област беше изпълнена.



По-голямата част от участниците в проучването са жени на възраст от 25 до 44 години, които живеят в София, България и имат висше образование, бакалавър или магистър.

Кардиопулмонална ресусцитация (КПР)

37%
1235 / 3334

... смятат, че знаят какво е кардиопулмонална ресусцитация (КПР).

48.9%
1629 / 3334

... твърдят, че са преминавали обучение/курс по КПР.



21.1%
344 / 1629

... са преминали обучение/курс по КПР **през последната 1 година.**



Близо половината от участниците са преминавали обучение по КПР, около 1/5 през последната 1 година.

Каква е причината да не сте преминавали обучение/курс по КПР до момента? (възможни са повече от 1 отговор)	Брой
Твърде зает/а съм	217
Не мисля, че имам нужда от това	47
Твърде трудно за научаване	43
Предпочитам да го оставя на специалистите от спешна помощ	301
Физическото/здравословното ми състояние не ми позволява	15
Вече знам как да изпълнявам КПР	187
Друго	1010

98.1%
3271 / 3334

... отговарят, че обществото трябва да преминава обучения/курсове по КПР (например като в рамките на шофьорските курсове), за да е подготвено в случай на инцидент.

86.4%
2881 / 3334

... споделят, че биха направили КПР на човек, когото не познават (например случаен минувач).

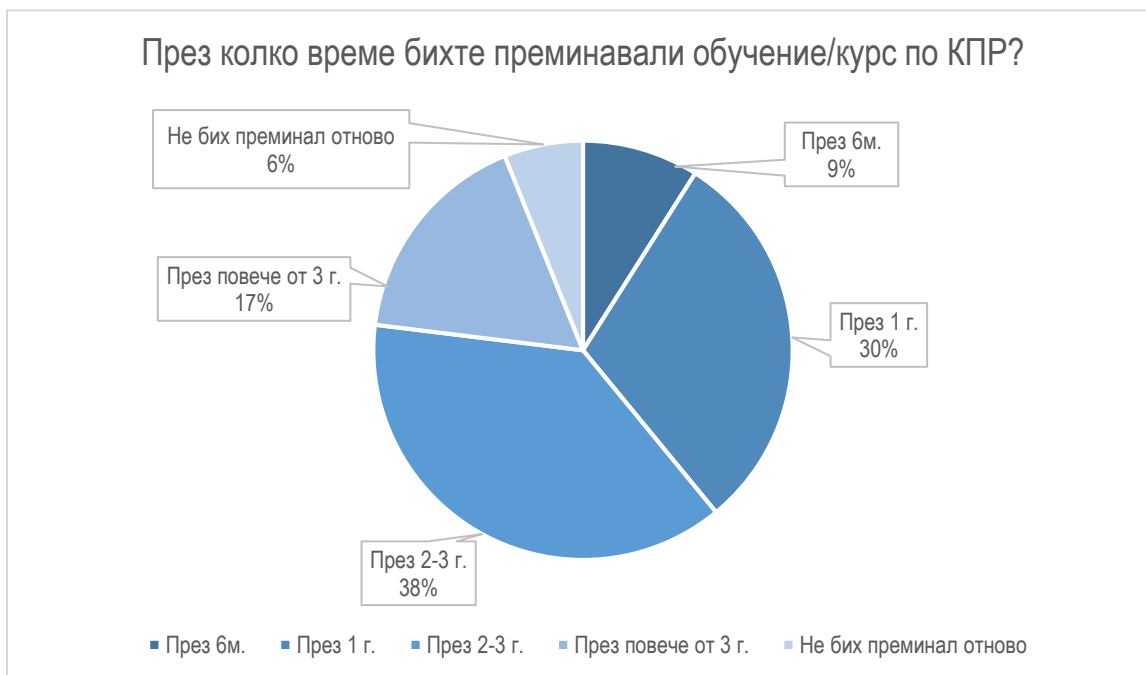
Интерес представляват причините за останалите **13.6% / 453 човека** да не желаят да направят КПР на случаен минувач, ако това се наложи.

Защо не бихте го направили? (възможни са повече от 1 отговор)	Брой
За да не нараня пострадалия	256
Притеснявам се от обдишване уста в уста	128
Страхувам се от заразяване	120
Притеснявам се от правни проблеми	85
Забавянето на КПР няма да доведе до лош резултат за пострадалия	8
Притеснен съм от липсата на знания	278
Физическото/здравословното ми състояние не ми позволява	12
Друго	29

Коя предпоставка би повишила готовността Ви да приложите КПР на непознат човек (например случаен минувач)? (възможни са повече от 1 отговор)	Брой
"Правилото за добрия самарянин, който предлага правна защита на хората, които оказват първа помощ"	71
Забавянето на КПР може да причини трайни увреждания в мозъка	186
Извършване само на извънгръдни притискания	134
КПР няма да причини сериозни наранявания	131
Отказвам да отговоря	108

Колко време бихте отделили за обучение/курс по КПР? (възможен е само 1 отговор)	Брой	%
30 минути	169	5.07%
60 минути	518	15.54%
90 минути	177	5.31%
2 часа	407	12.21%

4 часа (половин ден)	571	17.13%
8 часа (цял ден)	479	14.37%
2 дни или повече	521	15.63%
Нямам интерес	33	0.99%
Не знам	459	13.77%
ОБЩО	3334	100%



Над 98% от участниците смятат, че населението трябва да преминава обучения по КПР и биха отделили между 4 часа и 2 дни на всеки 2-3 години, за да се обучават.

Повече от 86% от участниците биха извършили КПР на непознат при необходимост, като повечето знаят, че забавянето на КПР за човек със спряло сърце може да доведе до трайни увреждания в мозъка. Тези, които не биха предприели КПР на непознат най-често се притесняват от недостатъчната си подготовка.

Автоматична външна дефибрилация (АВД)

62.2%
2075 / 3334

... твърдят, че знаят какво е Автоматичен външен дефибрилатор (АВД).



70.5%
2350 / 3334

... твърдят, че ако попаднат в ситуация, която изисква употребата на АВД и около тях има такъв уред (например летище, гара, мол, библиотека), биха се чувствали уверени да го използват незабавно.

Дефибрилацията, в първите 3-5 минути след внезапно спиране на сърцето, повишава шанса за оцеляване от 2-5% на 50-70%.

91.9%
3065 / 3334

... смятат, че поставянето на АВД на обществени места (например летище, гара, търговски център, библиотека) е инвестиция, която си заслужава.



Близо 92% от участниците смятат, че поставянето на АВД на обществени места е важно. Повече от половината знаят какво представлява АВД и над 2/3 от тях биха използвали АВД в случай на необходимост.

Първа помощ (ПП)

39.9%

1329 / 3334

... твърдят, че знаят какво е ПП
 съгласно насоките на Европейски
 съвет по ресусцитация (ЕСР) и
 Американската сърдечна асоциация
 (АСА) от 2015 г.

37.6%

1255 / 3334

... са попадали в ситуация,
 която изисква да имат
 адекватни умения за оказване
 на първа помощ.



76.4%

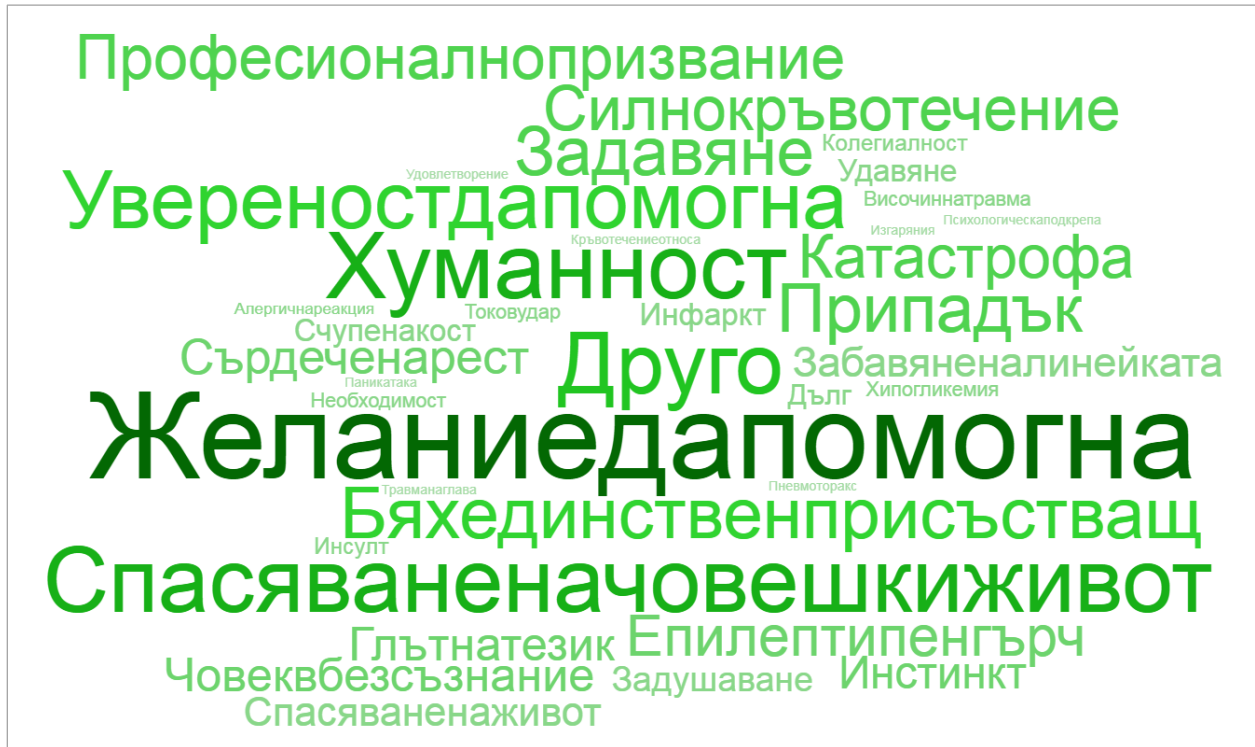
959 / 1255

... от хората са оказали ПП в
 тази ситуация.

Основната причини, заради които тези **959 човека** са оказали ПП, са поместени в по-долната таблица:

Причина	Брой	Причина	Брой
Желание да помогна	146	Инфаркт	8
Хуманност	85	Счупена кост	8
Спасяване на човешки живот	84	Удавяне	8
Друго	74	Дълг	7
Увереност да помогна	65	Инсулт	4
Бях единствен присъстващ	50	Колегиалност	4
Пострадалият беше близък/роднина	46	Височинна травма	3
Припадък	44	Необходимост	3
Задавяне	43	Токов удар	3
Професионално призвание	36	Хипогликемия	3
Силно кръвотечение	36	Алергична реакция	2
Катастрофа	35	Изгаряния	1
Епилептичен гърч	30	Кръвотечение от носа	1
Сърдечен арест	22	Паник атака	1
Глътнат език	21	Пневмоторакс	1
Човек в безсъзнание	21	Психологическа подкрепа	1
Инстинкт	18	Травма на глава	1
Забавяне на линейката	16	Удовлетворение	1
Спасяване на живот	15	Шок	1
Задушаване	11	ОБЩО	959

Графично изображение на причините за оказване на ПП (причината с най-голяма честота на споменаване се визуализира с най-големи букви).



От тези 1255 човека, които са попадали в ситуация, в която се е налагало да оказат ПП, **23.6% / 296 човека** не са го направили по следните причини:

Каква беше най-важната причина, заради която НЕ го направихте? (възможен е само 1 отговор)	Брой	%
Други се намесиха	105	35.5%
Страхувах се да не нанеса вреда / да направя нещо нередно	51	17.2%
Не бях сигурен/сигурна какво трябваше да направя	88	29.7%
Не можах да направя каквото и да е	23	7.8%
Друго	29	9.8%
ОБЩО	296	100%



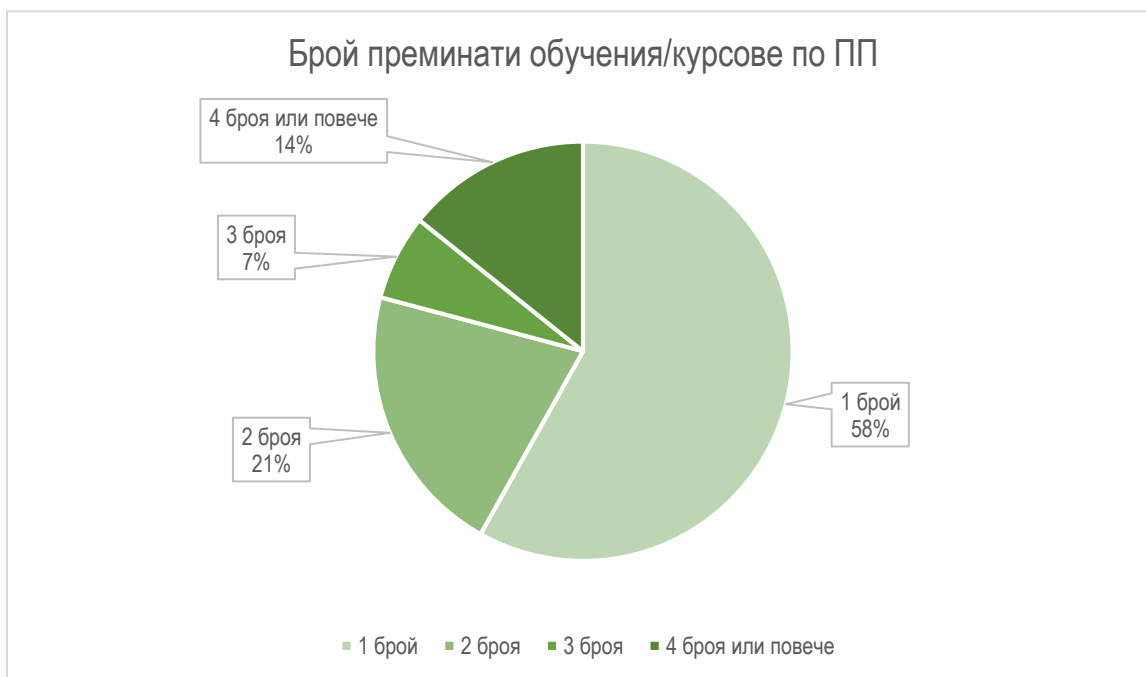
Повече от 1/3 от запитаните са попадали в ситуация, в която се е налагало оказване на първа помощ и 76% от тях са го направили, водени от желанието да помогнат. Тези, които не са се намесили най-често са изпитвали несигурност в уменията си и са останали пасивни, докато други са действали.

71.8%
2393 / 3334

... твърдят, че са преминавали обучение/курс по ПП.

Къде сте преминавали това обучение? (възможни са повече от 1 отговор)	Брой
Към организация или Професионален учебен център (ПУЦ)	312
Към специализиран учебен център по първа помощ	256
На работното място	333
За военна/скаутска/водноспасителна/охранителна или друг вид подготовка	225
Като част от курс по първа помощ за кандидат шофьор	1625
Друго	331

Долната графика показва броя на преминалите обучения в процентно отношение на всичките **2393 човека**, които са преминавали курсове по ПП.



31.6%
756 / 2393

... са попадали в ситуация, която изисква да окажат ПП, след като са преминали обучение/курс по ПП.



73%
552 / 756

... смятат, че обучението/курсът по ПП ги е подготвил за подобна ситуация.

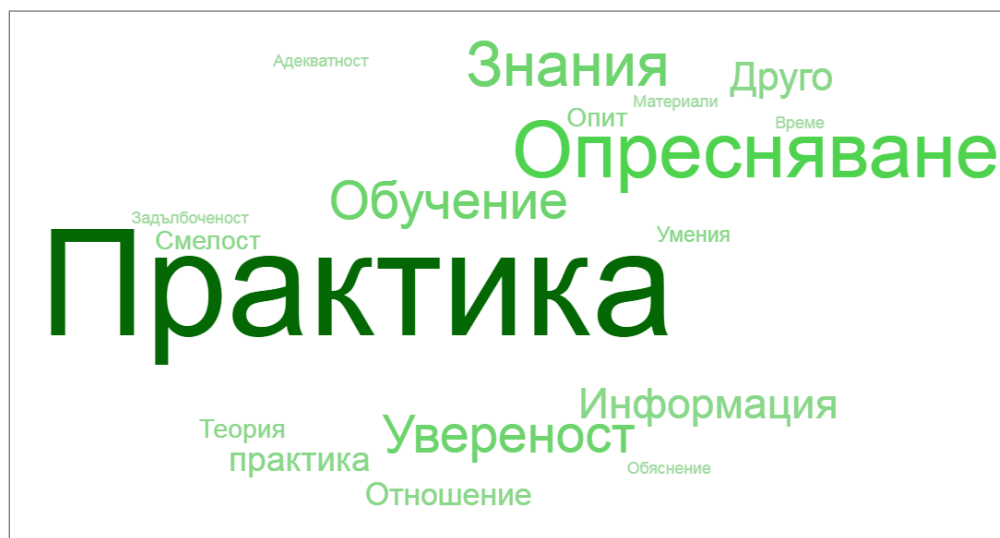


Най-голям брой хора са преминавали обучение по първа помощ веднъж в живота си в рамките на подготовката за кандидат шофьори и над 70% смятат, че това ги е подготвило за действие в ситуацията, в която са попаднали.

От всички 756 човека, които са попадали в ситуация, в която се налага да окажат ПП, **27% / 204 човека** смятат, че обучението/курсът по ПП не ги е подготвил да окажат адекватна ПП. По-долната таблица показва какво най-често им е липсвало на тези хора, за да се чувстват уверени в действията си.

Причина	Брой	Причина	Брой
Практика	101	Смелост	3
Опресняване на знанията	27	Повече теория	3
Знания	17	Задълбочени умения	2
Адекватно бучение	12	Адекватност	1
Увереност	12	Време	1
Повече информация	8	Задълбоченост	1
Друго	7	Материали	1
Отношение	4	Повече обяснения по темата	1
Опит	3	ОБЩО	204

Графично изображение на причините, поради които обучението/курсът по ПП не е подготвил достатъчно добре хората (*причината с най-голяма честота на споменаване се визуализира с най-големи букви*).



Към днешна дата:

37.2%

1241 / 3334

... смятат, че **ЩЕ ЗНАЯТ** какво да направят в случай на спешно състояние.

34.9%

1164 / 3334

... смятат, че **НЕ СА УВЕРЕНИ** в знанията си по темата.

27.9%

929 / 3334

... смятат, че **НЯМА ДА ЗНАЯТ** какво да направят в случай на спешно състояние.

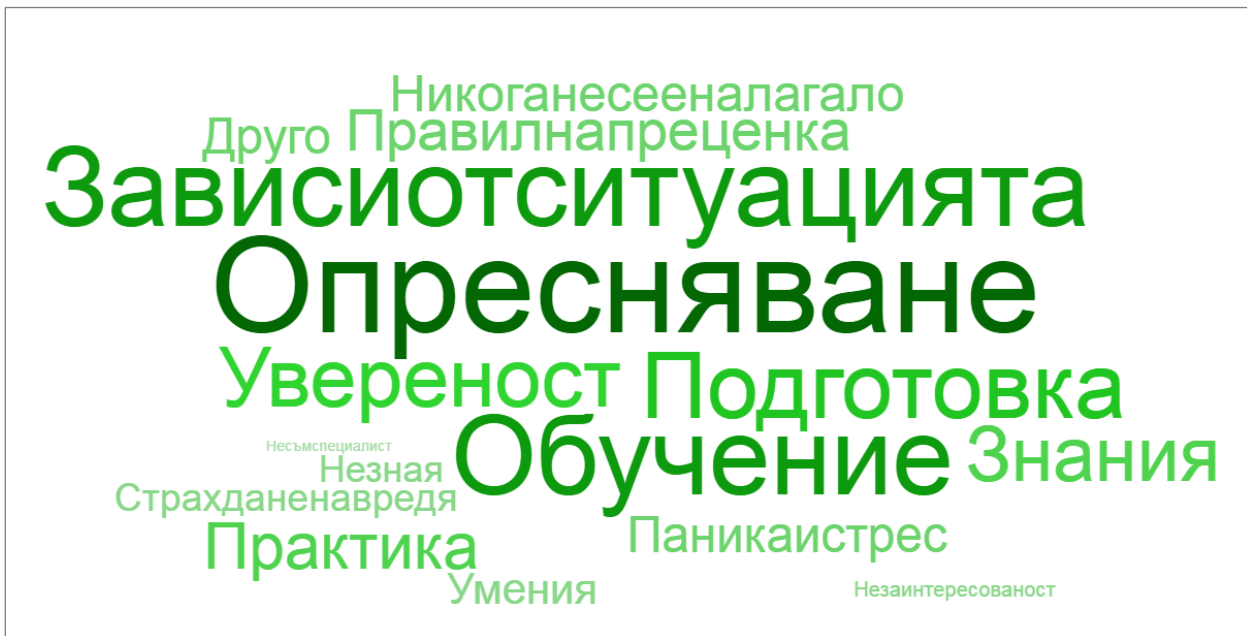


62.8% / 2093 човека заявяват, че към днешна дата или категорично не се чувстват подготвени да окажат ПП при спешно състояние/нараняване, или не се чувстват уверени в знанията и/или уменията си. Ето и причините, поради които споделят това:

Причина	Брой	Причина	Брой
Необходимост от опресняване на знанията и уменията	434	Никога не се е налагало да оказвам ПП	66
Зависи от ситуацията	297	Друго	65
Липса на (задълбочено) обучение	296	Паника/силен стрес от ситуацията	65
Липса на подготовка	211	Липса на умения	50
Липса на увереност	173	Страх да не навредя на пострадалия	40
Липса на знания	147	Не зная	38
Липса на практика	106	Незаинтересованост	13
Липса на правилна преценка	85	Не съм специалист	7

Графично изображение на причините, поради които хората не се чувстват достатъчно сигурни в знанията си (*причината с най-голяма честота на споменаване се визуализира с най-големи букви*).





Повечето от тези, които смятат, че курсовете по първа помощ не са ги подготвили адекватно за спешната ситуация, в която са изпадали, споделят, че това най-често е било поради малко практически упражнения и липсата на опресняване на знанията.

21.4%
713 / 3334

... твърдят, че има мярка за оказване на ПП, която със сигурност НЕ биха изпълнили/приложили.



ПП при...	Брой	ПП при...	Брой
КПР	177	Нараняване на главата	5
Друго	161	Епилептичен гърч	3
Нито една	81	Задавяне	3
Трахеотомия	64	Химически изгаряния	3
Дефибрилация	56	Алергична реакция	2
Спиране на кръвотечение	40	Термични изгаряния	2
Обездвижване на фрактури	33	Инфаркт	2
Преместване на пострадад	22	Пневмоторакс	2
Зависи от нараняването	19	Инсулт	1
Отворени рани	16	Кръш синдром	1
Изваждане на език	8	Стабилно странично положение	1
Ампутант	5	Ухапване от змия	1
Интубиране	5	ОБЩО	713

Графично изображение на състоянията/нараняванията, за които хората не биха оказали мерки за ПП (състоянието/нараняването/мярката с най-голяма честота на споменаване се визуализира с най-големи букви).



Като най-плашещи за изпълнение от участниците се очертават сърдечния масаж и изкуствено дишане, дефибрилация, спиране на силно кръвотечение, които са животоспасяващи мерки и от правилното им прилагане от свидетели на инцидента до идване на екип на СМП зависи оцеляването на пострадалия. Измежду изброените мерки, които хората не биха предприели, се появяват и изключително медицински манипулации, които не се прилагат от немедицински лица при оказване на първа помощ.

Допълнителни казусни въпроси, свързани с оказването на ПП

Зададохме няколко казусни въпроси за оказване на ПП, за да проверим как биха реагирали анкетиранияте. В зелено сме маркирали правилните отговори.

Какви медикаменти може да дадете на пострадал при оказване на първа помощ? <i>(възможен е само 1 отговор)</i>	Брой	%
Единствено и само такива, които се продават без рецепта.	94	2.4%
Единствено и само такива, които са в срок на годност и съм добре запознат с показанията и дозировките им.	804	24.1%
Единствено и само такива, които пострадалия сам има или ме помоли да му донеса и помогна да вземе и сам знае кога, колко и как да приеме.	1640	49.2%
Леки обезболяващи като Аналгин, Парацетамол или Бусколизин например.	426	12.8%
Друго	370	11.1%
ОБЩО	3334	100%

Какво бихте направили, ако пред очите ви, колега припадне и остане в безсъзнание? <i>(възможен е само 1 отговор)</i>	Брой	%
Ще проверя дали си е „глътнал езика” и ще го извадя, ще се обадя на телефон 112.	908	27.2%
Ще извикам за помощ, ще отведа главата му назад и ще проверя дали диша; ще го поставя настрани и ще се обадя на телефон 112.	2235	67%
Ще започна дишане уста в уста, ще извикам за помощ.	55	1.6%
Друго	136	4.2%
ОБЩО	3334	100%

Какво ще направите, ако счупена стъклена витрина пореже ваш приятел и от раната бликне сериозно количество кръв? <i>(възможен е само 1 отговор)</i>	Брой	%
Ще притисна раната, ще го поставя да легне и ще вдигна наранения крайник; ще повикам за помощ и ще направя стегната компресивна превръзка върху раната.	1360	40.8%
Ще го поставя да легне, ще поставя турникет на 15 см над нараняването, ще отбележа часа и след това ще направя превръзка на раната	1021	30.6%
Ще се обадя на телефон 112, ще направя стерилна превръзка на раната и ще следя състоянието на пострадалия.	822	24.7%
Друго	131	3.9%
ОБЩО	3334	100%



Отговорите на въпросите по конкретни ситуации за първа помощ показват, че по-голямата част от участници познават основните съвременни алгоритми за първа помощ, но комбинацията с отговори от секцията за мерки, които не биха изпълнили, показва нуждата от опресняване и затвърждаване на знанията за придобиване на увереност и сигурност при попадане в критична ситуация.

Бихте ли се записали на курс по първа помощ?

На последно място попитахме дали хората биха се записали на курс по първа помощ, като предложихме различни варианти на такива:

Бихте ли се записали на курс по първа помощ? <i>(възможен е само 1 отговор)</i>	Брой	%
Да.	1475	44.2
Да, ако програмата му е насочена към екстремните спортове, оцеляване в природата, дейности на открито.	78	2.3
Да, ако програмата му е насочена към ежедневните рискове, децата, семейството.	795	23.9
Да, ако покрива изискванията за работата ми или при кандидатстване за работа.	30	0.9
Да, ако получа сертификат за курса.	58	1.7
Да, ако може да се проведе в извън работно време.	199	6
Да, ако се проверде в моя град.	204	6.1
Да, ако беше безплатно или платено от работодателя ми.	258	7.8
Не.	30	0.9
Не, защото ме е страх/прилошава ми от кръв.	36	1.1
Не, защото това е за специалисти / лекари / професионалисти.	17	0.5
Не, защото имам достатъчно знания и умения за оказване на първа помощ.	42	1.3
Не, защото не мога / не бих отделил средства за това.	11	0.3
Не, защото не мога / не бих отделил време за това.	30	0.9
Друго.	71	2.1
ОБЩО	3334	100%



Близо половината от участниците биха се записали на курс по първа помощ, най-често, ако той е насочен към ежедневните рискове, семейството и децата и се провежда в близост в извънработно време и е безплатен или запластен от работодателя.